

שיעור 7 דאואיזם

לאו דזה והדאו דה צ'ינג (ספר הדרך והסגולה)

❖ דאואיזם = מסורת רחבה הכוללת פילוסופיה, דת, פרקטיקות וטכניקות.

❖ דאואיזם הפילוסופי הקדום לאו-דזה וג'ואנג דזה (לפני שושלת צ'ין).

❖ לאו דזה או לאו דאן (מאה 6 לפנה"ס???)

❖ Dao de jing 道德經 (סביב המאה ה-4 לפנה"ס)

❖ טקסט רב-שכבתי ולא שיטתי - פרשנויות רבות.

בעיית הקריאה:

✧ טקסט הנקרא כמיסטיקה / מנהיגות / אסטרטגיה / רוחניות

✧ כל קריאה נכונה חלקית אך מוגבלת בנפרד.

מאפייני הטקסט:

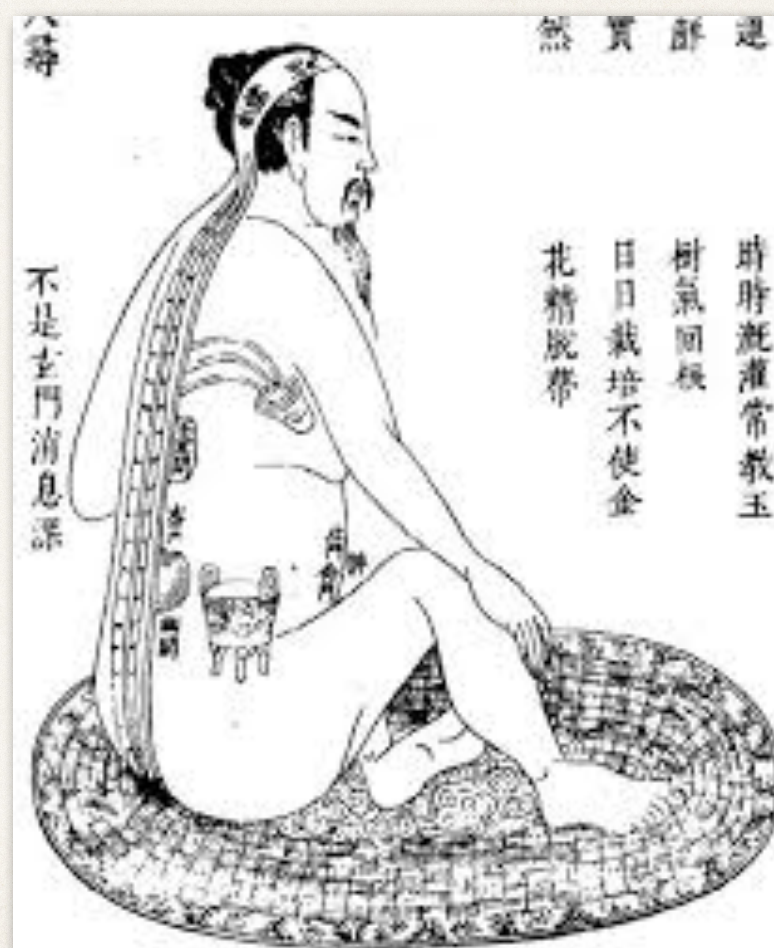
✧ תפישה מטאפיזית (ולא ממוקדת אדם או חברה)

✧ חשיפה של חולשות הקונ', המוהיזם, והלגליזם

✧ טבע אדם חברה

✧ דאו? (道)

道德經 – פרק 1

1 道可道, 非常道

הדרך (דאו) שניתן להדריך, איננה הדרך (הדאו) הנצחית.

2 名可名, 非常名

השם שניתן לשיימו – איננו השם הנצחי.

3 無名天地之始

חסר-השם הוא ראשיתם של השמים והארץ.

4 有名萬物之母

בעל-השם הוא אמם של עשרת אלפי הדברים.

5 故常無欲, 以觀其妙

לכן תמיד, ללא תשוקה תחזה בנפלאותיו

6 常有欲, 以觀其徼

תמיד עם תשוקה תחזה בגבולותיו

7 此兩者同出而異名

שניים אלו הם זהים, אך כשהם יוצאים (בוקעים, נובטים) שמותיהם נבדלים

8 同謂之玄

זהות (זו) מכונה מסתורין (עמימות)

9 玄之又玄

מסתורין ועוד מסתורין,

10 衆妙之門

שער לכל הנפלאות

הדאו (道): יסוד המציאות

❖ לא "דרך" שניתן ללכת בה.

❖ עיקרון אונטולוגי חמקמק.

❖ מקור כל הדברים והתהוותם.

❖ מעבר לשפה

25.

יש דבר שגיבושו בערפל,
נולד לפני השמיים והארץ^[א] שקט, שומם –
עומד לבדו ואינו משתנה
סובב בכל ואינו עייף
אפשר לראות בו את אס העולם.
אינני יודע את שמו^[ב]
אכנה אותו: "הדרך"^[ג]
בדוחק אתן לו שם: "גדול"^[ד]
"גדול", כלומר "זורם"^[ה]
"זורם", כלומר "רחוק"
"רחוק", כלומר "חוזר"^[ו].
הדרך גדול
השמיים גדולים
הארץ גדולה

האדם¹ * גם הוא גדול.

ביקום² יש ארבעה גדולים, והמלך נמצא באחד מהם.^[ז]

האדם שם לו למופת את הארץ

הארץ את השמיים

השמיים את הדרך

והדרך את ה"כך-מעצמו"^[ח].

מאפיינים מרכזיים של הדאו

❖ ריק פורה (רחם, מפוח).

❖ מוליד את הדברים והדברים שבים אליו.

❖ שישה מובנים (לפי Charles Fu):

1) מציאות; 2) מקור; 3) עיקרון; 4) פונקציה; 5) סגולה; 6) טכניקה.

5.

השמיים והארץ הם בלתי־אנושיים

ונוהגים בריבוא הדברים כבכלבי קש; [א]1.

החכם הוא בלתי־אנושי

ונוהג בעם כבכלבי קש.

החלל שבין שמיים וארץ,

כלום אין הוא דומה למפוח?

אינו כלה בריקותו

מוציא עוד ועוד בנועו. [ב]

מרבה מילים מקרב קיצו²

אין טוב מלכוון ללב הדברים.

7.

השמיים קיימים והארץ עומדת

השמיים והארץ קיימים ועומדים משום שאין הם חיים מכוח עצמם; לכן

הם מסוגלים להאריך ימים. [א]

לפיכך: החכם

מעמיד עצמו מאחור

ומוצא עצמו לפנים;

מעמיד עצמו בחוץ

ומוצא עצמו מתקיים.

האם לא משום שאין בו אהבת־עצמו?

לכן הוא יכול לקיים את אהבת־עצמו במלואה. [ב]

8.

הטוב העליון הוא כמו מים. המים מיטיבים להועיל לרבוא הדברים, אינם מתחרים, ומצויים במקום השנא על הבריות. [א]

לכן הם קרובים אל הדרך. [ב]

הטוב שבבית – מקומו

הטוב שבלב – עמקותו

הטוב שבבן-ברית – נאמנותו *¹

הטוב שבשלטון – הסדר-הטוב

הטוב שבמעשה – היכולת

הטוב שבתנועה – הרגע הנכון.

משום שאינם מתחרים, אין בהם פגם.²

דה (德): הכוח לפעול בהרמוניה

לא מוסר קונפוציאני

דה = ביטוי של הדאו בכל תופעה

כוחו של האין

11.

שלושים חישורים חוברים לטבור הגלגל,
בהתאמת האין שבו – כוחו של הגלגל.
לוח חומר כדי לצור כד,
בהתאמת האין שבו – כוחו של הכד.
קרע חלון ודלת כדי לעשות חדר,
בהתאמת האין שבו – כוחו של החדר.
לכן:
ביש של הדברים – עוקצם.
באין – כוחם.¹

האדם בתוך הטבע

האדם אינו מרכז המציאות — חלק ממארג רחב.

כל הדברים משתנים ללא הרף.

ההבנה הנכונה: התאמה לדפוסי טבע, לא עיצובם בכוח.

פעולה נכונה = תלות הדדית, לא שליטה.

הדרך מוליד את האחד

האחד מוליד את השניים

השניים מולידים את השלושה

השלושה מולידים את ריבוא הדברים:

ריבוא הדברים נושאים על גבם את היין וחובקים בזרועותיהם את היאנג,
והתואם נהיה מהצ'י¹ של מיזוגם.^[א]

(מלכים ודוכסים מכנים את עצמם דווקא בכינויים השנואים על הבריות:

"בודד", "גלמוד", "חסר ישע".

לכן: יש שהגורע מוסיף ויש שהמוסיף גורע.

מה שאחרים מלמדים, אלמד גם אני:

האיש האלים לא ימות בעתו.

יהא זה אבי־תורתי.²

אחדות ניגודים

גדול / קטן, זכר / נקבה, רך / קשה — קיימים רק ביחס, לא במהות.

אין הצדקה להעדפה קטגורית.

טבע = 自然 — "כך-מעצמו".

ההקשר הוא שמוליד משמעות.

הכפוף משתמר¹ •

העקום מתיישר

החלול מתמלא

הבלה מתחדש

הממעט מצליח

המרבה נבוך.^[א]

לפיכך:

החכם מחזיק באחד ונעשה מופת לעולם.

אינו מציג עצמו לראווה

ולכן נראה בבהירות;

אינו רואה עצמו כצודק

ולכן מצטיין²

אינו מתרברב

ולכן פעלו קיים;

אינו מתייהר

ולכן מאריך ימים.

ומשום שאינו מתחרה

אין בעולם דבר שיכול להתחרות עמו.

מאמר הקדמונים "הכפוף משתמר", האם אלה מלים ריקות?

לא, הוא באמת מחזירו שלם.³

רכות, זרימה והפחתת התנגדות

“לשחות נגד הזרם” = מאמץ מבוזבז.

לא לוותר, אלא להשתמש בתנועה הקיימת.

דוגמאות:

❖ אומנויות הלחימה

❖ אסטרטגיה הימנעות מהתנגשות חזיתית.

❖ חיי היומיום :שינוי סיטואציה דרך רכות וחיבור.

40.

בכיוון ההפוך – זו תנועת הדרך^[א]

חולשה – זה כוחו.

ריבוא הדברים בעולם נולדים מן היש

היש נולד מן האין.